

Menneskets potentiale¹

VS

Det kun potentielt menneskelige

Man kan tale om **“menneskets potentiale”**, sådan som det ses eller defineres som noget forudgivet i mennesket. Her taler man om menneskets potentiale i sig selv, og spørger: Hvordan “er” det med mennesket, hvilke muligheder ligger der i det at være menneske?

Tre eksempler:

- Det hedder fx, at mennesket er intelligent, fornuftigt og/eller rationelt og at det er sådan, at det “er” og kan være i sig selv.
- Det hedder sig, at mennesket er et politisk dyr, modsat så mange andre dyr, og at det er sådan, at det “er” og kan være i sig selv.
- Det hedder også, at mennesket i sig selv har moral, og at det på den måde ikke “er” som så meget andet, der netop ikke kan være moralsk.

Det handler her om mennesket i sig selv, dvs. det forudgivne potentiale, grundlaget for det kun potentielle, det mulige.

Mennesket har potentialet under sig som det givne i og med sig selv, det der kan defineres positivt, substantiel, som væsens karakteristika.

Den slags definitioner har mennesket brugt rigtig meget energi på at byde ind med. Der knytter sig meget psykisk og social energi til menneskets identificering af sig selv som væsen.

Heroverfor står det kun **“potentielt menneskelige”**, der handler om, at mennesket selv måske netop ikke er menneskeligt eller om, at noget andet end mennesket kan blive menneskeligt. Mennesket selv eller noget andet er ikke, hvad det kan blive.

Tre eksempler på at mennesket ikke er menneskeligt:

- Umenneskelighed kan være hensynsløshed, grundet manglende empati, distanceret beregnende adfærd, overdreven egoisme.
- Tingsliggjort menneske, fremmedgjort i en sammenhæng, der reducerer menneskets mulighed for at være sig selv; det kan ske i en lønarbejdsinstitution, i en straffende sammenhæng

¹ [more_info_get.php](#)

eller i et traditionsbundet samfund med iboende former for substantiverende iagttagelsesformer, der socialt performativt fjerner menneskets muligheder inden for politik, ægteskab, uddannelse, osv.

- Betragtninger over mennesket som "organdonor". Alene det, at tvinge et menneske til at tage stilling til sig selv som organdonor er tingsliggørelse.

Tre eksempler på, at noget andet end mennesket er potentielt menneskeligt:

- Den kunstige intelligens opfattes som en mere eller mindre potentielt menneskelig egenskab.
- Dyr, som ellers er fraskrevet menneskelige egenskaber, kan betragtes som potentielt menneskelige. Der findes et hav af grænsetilfælde, hvor dyr kommunikerer, orienterer sig intelligent og viser omsorg, empati, noget som mennesket eller anser for at være væsenssegenskaber ved det specifikke menneskelige.
- Monoteismen har det til fælles, at de ser verden som skabt ud af en og samme identitet, dvs. guden, det skabende princip, som identificeres med noget, der kan mildnes, appelleres til, dvs. at guden betragtes som potentielt menneskelig.

Når man som her tager to nært beslægtede udtryk op i forhold til hinanden ("Menneskets potentiale" vs "det kun potentielt menneskelige"), så afslører det en hel masse om, hvordan det også er sproget, dets begrebsdannelse, dets dannende karakter, der kommer til udtryk.

Den substantiverende tænkning ligger i sproget, og sproget ytrer sig, når munden åbner sig, hvorfor det er noget mere og noget andet end den ytre selv, der taler, når der tales.

Sproget har mennesket under sig, det sætter mennesket som noget væsentligt. Det sker via sproget, som dermed giver læren om, hvad mennesket er, sin mening!

Hvem og hvad ytrer sig, når du åbner munden?

Når sproget afslører sig selv, er der tale om noget objektivt, dvs. det er ikke kun den sproglige agent, der taler, men også sproget selv, der afslører sig i udtrykket. Det er ekstremt udfordrende for den, der gerne vil anbringe ansvaret for, om der fx tales sandt eller falskt! For hvem er det, der lyver, hvis det er sproget, der taler, når du åbner munden.

Sproget kommenterer på det, som mennesket prøver på at sige, fordi det indeholder selve det grundlag for at kunne sige noget, som altid er meget mere end det eksplicite i udsagnet. Sagt på en anden måde; sproget selv indeholder potentialet for at kunne sige alt, hvor det kun kan bringe en endog meget smal flig af sit potentiale til udfoldelse konkret. Det tildækker med sine afsløringer. Det manifesterer sig på bekostning af det kun latent mulige. Det positive udsagn udfolder sig betinget af det ikke sagte. Mulighederne lever ved det realiserede, som det skjuler.

Sproget negerer og konfirmerer på den måde det menneskelige i og med, at mennesket udfolder sig sprogligt!

Men her er det ikke mennesket, der gør det!

Sproget præger læren² om det der er, mennesket. Men det "er" ikke læren om det, der "er", i hvert fald ikke på samme måde som mennesket "er".

Mennesket "er" ontologisk!

Det handler om "hvordan", ikke kun om "hvad".

Det at forholde sig til det kun mulige såvel som det, der reelt ikke er længere, det er ikke bare menneskets potentiale, men det særligt menneskelige. Mennesket lever hen i det kun mulige på baggrund af det, der ikke længere er. Sådan er mennesket mere eller mindre bevidst forankret i det konkrete, det at orientere sig i relation til mulighedens fundering i det forudgivne, konkret.

Det handler om en måde at være på, konkret tilblivelse.

Konkret tilblivelse

Der er tale om konkret tilblivelse, når det ikke længere er til at afgøre, hvad der er offer og bøddel i processen.

² Ontologi er netop læren om det der er, læren om det at eksistere og om det værende.

Konkret tilblivelse er, når det ikke længere er til at afgøre, hvad der ligger under som det nøgne eller over.

Konkret tilblivelse er det ubestemte bestemmende/bestemmende ubestemte.

Den konkrete tilblivelse udfolder sig, når det ikke længere er til at afgøre, om det er sproget, der taler, når du åbner munden, eller dig selv.

Den konkrete tilblivelse afslører sig med den skræmmende erfaring af ikke at være noget bestemt, når det kommer til identiteten.

Den konkrete tilblivelse består i at gribe øjeblikket i al betingethed, tage chancen, gribe muligheden, indgå i sammenhængen med fuld styrke.

Tilblivelse - væren

Det at være til er tilblivelse, intet under intet over.

Potentialet ligger i tilblivelsen.

Ontologien selv er en mulighed. Det ligger i den særligt menneskelige måde at være til på, at det "er" ontologisk. Det erfarer mennesket ved at orientere sig konkret i en kontekst.

Erfaringen har tilblivelsen i sig og er tilblivelsen nærmest, når den sitrer ved sig selv, når fortroligheden kun står på spring for at indfinde sig, uden dog at være der.

Potentialet skræmmer på grænsen til det kun potentielt fortrolige.

Uden de fortrolige holdepunkter i tiden er tilblivelsen skræmmende retningsløs.

Den falder til ro i tiden, hvor det ret beset ikke er tiden, der går, men forandringen der finder sted med tilblivelsen. Erfaringen af det tilhører tilblivelsen, potentialet.

Sproget er også skabende, men ikke som mennesket, der er til.

Mennesket skaber sproget sammen med maskinerne og sproget skaber mennesket, som skaber maskinerne, som dermed skaber sig selv.

Hverken sproget, mennesket eller maskinerne er trivielle³ fænomener.

Livet er heller ikke trivielt.

Det er ikke mennesket, der har skabt livet.

Livet tilhører ikke maskinerne.

Kun livet har erfaring.

Maskinerne erfarer ikke.

Sprogmaskinerne er ontologiske på samme måde som sproget, tiden og rummet. Ikke fordi de har erfaring, men fordi de former den mening, som erfaringen af mening falder i.

Mennesket erfarer i tid og rum i meningens form, konkret, kommunikativt, tænkende.

Maskinerne kan ikke erfare "intet", kun mennesket kan erfare "intet".

I erfaringen af intet, er mennesket sin tilblivelse nærmest.

Den er ingenting, ligesom menneskets identitet.

Det negative, det virtuelle, det kun mulige er "intet".

Potentialet er

Mere end

det, der er.

Menneskets potentiale er mere end det kun potentielt menneskelige.

Derfor hæver mennesket med sit potentiale sig over maskinerne, som det er underlagt sammen med sproget i sin lære om det, der er.

Mennesket er ude over sig selv og alt andet, lige som det er under sig selv og alt andet med sit menneskelige potentiale.

³ Trivielt betyder her forudsigeligt eller givet på forhånd ud fra en afsluttet pulje af entydigt definerede årsager.